

УДК 111.32

Броніслав Панасюк,
*академік НААН, професор, доктор економічних наук,
заслужений економіст України, письменник*

ЩОБ ВИЖИТИ, ЛЮДИНА МАЄ ЗМІНИТИ СВОЇ БАЖАННЯ

Panasyuk Bronyslav, ScD in Economics, Professor, Academician at the National Academy of Agriculture, Merited Economist (Ukraine), Writer.

To survive a person must change the desires.

The philosophical concept of role of man is examined on a planet Earth, in particular, dependence of man on own relationships with the outer world, and, in addition, financial and non-material dependence on natural laws. Possibilities are examined in relation to the objective necessity of change of conduct of humanity.

Key words: natural laws, man, human civilization, Earth, positive and negative phenomena, equilibrium.

Панасюк Броніслав. Чтобы выжить человек должен изменить свои желания.

Рассматривается философское понятие роли человека на планете Земля, в частности, зависимость человека от собственных отношений с внешним миром, и, кроме того, материальная и нематериальная зависимость от законов природы. Высказываются возможные потребности относительно объективной необходимости изменения поведения человечества.

Ключевые слова: законы природы, человек, человеческая цивилизация, планета Земля, позитивные и негативные явления, равновесие.

Існує чимало тлумачень для чого з'явилась людина на планеті Земля, яка її роль, яких догм вона зобов'язана дотримуватись і ці думки викладені в багатьох філософських творах учених світу. Дав я і власне визначення ролі та місця людини на планеті Земля «людина виконує роль своєрідного живого трансформатора, тобто живого приймача інформації із Всесвіту для живої і неживої природи на планеті Земля»¹. Широкий аналіз визначень дає підстави говорити, що розмаїття думок величезне, але найближче мої формулювання наближені до визначень Л. Толстого «Есть две стороны жизни в каждом человеке: жизнь личная и жизнь стихийная, роевая, где человек неизбежно исполняет предписанные ему законы»².

Отже, людина, яка бажає змінити природу і все взяти від неї, мабуть не за те взялася, вона думала і продовжує думати, що народилась для себе і провадить час у пошуках щастя для чого вона можливо народилась. Якого щастя шукає людина, то кожен індивідуум розуміє за власними потребами і спроможності думати та досягати. Реальністю стало знамено, коли людина ставить завдання використовувати все для досягнення власного «щастя»: підпорядковує для цього всю природу та її дари; науку; атом; перетворює природу для власних потреб за

¹ Панасюк Б. Людина, природа і Всесвіт / Розгадки таємниць. — К. : Парапан, 2008. — С. 138.

² Толстой Л. Война и мир. Собр. Соч. — Т. 3, — С. 10.

власним бажанням і розумінням. Але ж в усіх релігіях людина вважається грішною, вона свою гріховність визнає і постійно просить «Господи прости!». В чому щастя гріховної живої істоти від дня її народження і до смерті?

За словами Гельвеція «коренное различие людей в умственном и нравственном отношении беспредельно»³. В той же час ми не звертаємо уваги на те, що рівень вимог для всіх єдиний, що не вірно в принципі, а це ображає як одних так і інших. Відповідаючи на власне ж запитання «К какому выводу в конце концов пришли Вольтер, Юм и Кант?» А. Шопенгауер констатував «К тому, что мир есть госпиталь для неизлечимых»⁴. Такі оцінки всесвітньо відомих філософів свідчать, що не все гаразд в людській цивілізації. В чому суть справи, де істина?

Зміна свого призначення та ролі на планеті Земля вимагає від людини переорієнтації задоволення власних потреб, які здебільшого ідуть врозріз із законами природи. Причина, яка спонукає до цього полягає в тому, що людство і його особини тільки те й роблять, що виховують одне одного, докоряють, наводять безліч прикладів негативних сторін поведінки людини, пропонують напрями поліпшення, як правило поверхові і не придатні до виконання, а справи все погіршуються і погіршуються. Чому? Яке зло людина створила, що в Біблії записано «Зітру Я людину, яку Я створив, з поверхні землі, — від людини аж до скотини, аж до плазунів, і аж до птаства небесного. Бо жалкую, що їх Я вчинив»⁵.

Такі слова небезпідставні, оскільки там же у Святому письмі сказано, що з середини людини виходить все негативне, воно її опоганює і погіршує духовне становище в кожному суспільстві: «зсередини, із людського серця виходять лихі думки, розпуста, крадіж, душогубства, перелюби, здирства, лукавства, підступ, безстидства, завидюще око, богозневага, гордощі, безум»⁶. Не даремно Ісус сказав перед народом відкрито і відверто «О, роде невірний й розбещений, — доки буду Я з вами і терпітиму вас?»⁷. Хто може сказати — чому Ісус вигукнув такі слова, чому йому важко з таким народом, коли навіть близьке оточення, його учні зраджують і ця зрада в них закладена, що і сталося з Петром, якому Ісус сказав «За Мене покладеш ти душу свою? Поправді, поправді кажу Я тобі: Півень не заспіває, як ти тричі зречешся Мене»⁸.

Багато людей помічають на власному досвіді, що коли чогось сильно бажаєш, то не збувається. Звичайно, людина не завжди з цим примирюється, суспільна політична пропаганда

³ Энциклопедия мудрости. Изд-во Росса, 2007, — С. 502.

⁴ Там само. — С. 506.

⁵ Біблія. Ім, 6(7).

⁶ Біблія. Мр, 7(21–22).

⁷ Біблія. Лк 9(41).

⁸ Біблія. Ів. 13(38).

посилило її намагання досягти того, чого хочеться, людина досягає, але це уже проти природи і саме тоді проявляються всі ті негативні риси про які пише Святе писмо, філософи і літератори. Можливо саме через те, що Вищі сили намагаються оберігати людину від протиприродних дій, а людина наперекір все таки домагається, закони Всесвіту не сприймають негативного з її середини і бажання людини, які у неї здебільшого егоїстичні, не задовольняються і це помітили ще древні, зокрема Франческо Петрарка:

*Любове, двоє тіл єднаєш ти,
В одній душі, світ сотворивши раєм,
Чому, скажи, чим дужче ми жадаєм,
Тим менше дозволяєш осягти?*⁹.

Чому все лихе закладено в духовній сутності людини, адже раз воно звідти виходить, то природа, Вищі сили заклали його туди? Але ж теорія і практика однозначно стверджують, що природа нічого зайвого, або шкідливого не створює, у неї існує баланс, який формується під дією Вищих сил, тобто так званих законів природи. Викликає занепокоєння і безвихідь для людини, коли негатив, який виходить з однієї людини і спрямовується на іншу, вважається навіть позитивним явищем, коли чуємо заклик до терпіння «Блаженні ви будете, коли люди зненавидять вас, і коли проженуть вас, і ганьбитимуть, і знеславлять», а далі ще й таке «Горе вам, як усі люди про вас говоритимуть добре»¹⁰. Чому частина людей має зневажати конкретну людину, а інша частина говорити добре?

В усіх філософських, літературних і наукових трактатах стверджується думка, що людина з'явилась на планеті Земля для «щастя» і тільки, але його, тобто щастя, кожна людина розуміє виключно за власними стандартами, а особливо методами його досягнення, яке не падає манною із Небес. Що відбувається? Як все це пояснити? Людина народилась і уже грішна, вона зобов'язана просити у Вищих сил «Прощення». Проте людина таке прохання перетворила в ритуал і проголошує його як перед добрими справами, так і худими.

Ми не можемо не довіряти таким Святим писанням якими є Біблія і Коран в яких Вищі сили в особі Бога і Аллаха надіслали людині застереження: Бог сказав про дерево, яке в середині раю «Не їжте із нього і не доторкайтесь до нього, — щоб вам не померти»¹¹; Аллах рекомендував людині «О, Адаме! Поселись ти і твоя жона в раю и питайтесь остуда на удовольствие, где пожелаете, но не приближайтесь к этому дереву, чтобы не

⁹ Світовий сонет. Переклад Д. Павличка. — К.: Дніпро, 1983. — С. 19.

¹⁰ Біблія. Лк. 6 (22, 26).

¹¹ Біблія. 1М, 3(3).

оказаться из неправдивых»¹². Не послухались і з'явилося добро і зло, а як показала історія людської цивілізації зла стає все більше і більше. Змій підказав Єві, яка навчила свого чоловіка Адама, що від плодів дерева не вмирають, розкриваються очі, що допомагає пізнати добро і зло. А хто такий Змій? Саме ця тварина уособлює розум і хитрість, а отже під Змієм треба розуміти людську свідомість, яка веде людину до пізнання, що і принесло розуміння добра і зла, яке поширюється і поширюється.

Зло скрізь супроводжує людину, зраджують не тільки учні Ісуса, але кожна людину її оточення, найближчі друзі. У Корані читаємо попередження «Не берите себе близких друзей, кроме вас самих. Они не преминут вам вредить, они хотели бы того чтобы вы попали в беду. Если вас коснется хорошее, это их огорчает; если вас постигнет дурное они радуются этому»¹³. Подібні застереження є і в Біблії.

Придивімося, чого навчає людину Бог: працювати в поті лица свого, добувати хліб свій насущний, розмножуватись. А «щастя»? В чому його сутність? В тому, щоб одержувати інформацію з Космосу і передавати на благо всього живого і неживого. Не всі щось приймають, а тільки частина, а решта відходить природи, як і у кожного виробництва. Не треба цього соромитись, бо це ті раби про які говорив Аристотель і інші. Аристотель досить чітко розмежовує людей за їхніми природними якостями і здібностями. У своїх творах вчений поділяв людей, які володарюють, панують з однієї сторони і їм підлеглих — з іншої. Відповідно до цього перші «благодаря своим умственным свойствам способны к предвидению и, поэтому, они уже по природе своей существа властвующие и господствующие». Інші — підлеглі «так как они способны лишь своими физическими силами исполнять полученные указания, является существом подвластным и рабствующим»¹⁴.

Хоча він про це говорив давно, але чи можемо тепер стверджувати, що всі люди мають рівні здібності, якими їх наділила природа? Ні, не можемо, на відміну від ідеології комуністів, а тому кожен повинен займатися своєю справою, яку він здатен виконувати найкраще, а звідси і користуватися відповідно результатами своєї праці. Відомо, що людина більше будь якої тварини володіє інстинктом колективізму, про це говорив Аристотель, який писав «человек есть существо общественное в большей степени, нежели пчелы и всякого рода стадные животные»¹⁵. Якщо ж людина відривається від колективу, громади і держави, то «тот, кто не способен вступать в общение или, считая себя существом самодовлеющим, не чувствует по-

¹² Коран. Сура 2, 33(35).

¹³ Коран. Сура 3, 114(118), 116(120).

¹⁴ Аристотель. Собр. соч. в четырех томах. М., «Мысль», 1983, Т. 4. — С. 377.

¹⁵ Там само. — С. 379.

требности ни в чем, уже не составляет элемента государства, становясь либо животным, либо божеством»¹⁶.

Перехід України до ринкових відносин наприкінці ХХ ст. ознаменувався тим, що гроші і матеріальні цінності розкрали дилетанти, раби, які природою наділені силою, жорстокістю при відсутності понять про культурні цінності, а ось саму культуру, науку і мистецтво зобов'язані творити, та ще й безплатно, люди, наділені природою розумом, які, відповідно до цього, повинні займати в суспільстві панівне становище.

Але щоб цього досягти, тобто свого удаваного «щастя», людина здійснила руйнацію колективізму і спільності, щоб ніхто нікого не контролював. Українське суспільство вийшло з тоталітарної системи, де було багато негативного, проте руйнація колективності і спільності принесла не менше негативних рис у людську життєдіяльність. Навіть у тоталітарній системі люди в багатьох випадках відчували себе вільнішими, мали відносно більше свободи, правда, якщо свободу не вважати правом вседозволеності. Кожна людина мала змогу вільно у справах зайти в міністерство чи відомство, в будь-які місцеві органи влади чи галузеві управління, вчені мали доступ до інформації про соціально-економічні процеси в суспільстві, галузях і регіонах, мали захист у партійних і профспілкових органах від несправедливості будь-кого, мали право на навчання та житло і багато чого іншого. Людина руйнує те, що притаманне тваринному світу, де контролюється несправедлива поведінка кожного.

А що тепер, коли проголошено, що кожен відповідає за себе, а держава, суспільство в стороні. Для конкретної людини закрито все: зайти до будь-якого органу влади, регіональних чи галузевих органів неможливо, скрізь воєнізована охорона, для вчених повністю закрито інформація про соціально-економічні процеси в суспільстві і на регіональному рівнях, нею користуються ті, хто використовує її у власних цілях і пояснює все, що відбувається в суспільстві чи громаді так, як вигідно особі чи партії. Що це, демократія? Ні, це порушення законів природи, коли одні люди ховаються від інших. Звичайно, цьому є причина, до влади прийшли не ті люди, вони безпідставно силою захопили всі ресурси при своєму низькому інтелектуальному рівні, а тому ховаються, їм страшно і соромно, щоб ніхто не довідався про їхню ницість.

Людина, все людство знає, що гріховність їх переслідує з народження, ще від Адама і Єви, і вона веде людство до знищення. Людина найбільш агресивна серед істот тваринного світу, навіть в цивілізованому світі навколо кожного відомого державного, політичного, громадського і військового діяча твориться зло, йдуть війни, зрада і все інше, що тільки існує негативного в глибинах сутності людини.

¹⁶ Аристотель. Собр. соч. в четырех томах. М., «Мысль», 1983, Т. 4. — С. 379

Виходячи з такої, скажімо об'єктивної ситуації, чому було б людині не подумати і взяти приклад з тварин, вивчити настанови Святого письма — Біблії, Корану, філософських трактатів світових вчених і прийняти вірне, виважене рішення жити на подібні тваринного світу, в колективі, щоб не допускати негараздів, що і рекомендує Коран: «и пусть будет среди вас община, которая призывает к добру, приказывает одобренное и удерживает от неодобряемого. Эти — счастливы»¹⁷.

Не бажає народ, ще не настала духовна криза, підкріплена природними катаклізмами. Адже більш страхотливої війни, яка відбулася у 1939–1945 рр. за всю історію людства не було, коли майже всі країни світу на планеті земля були втягнуті в бійку. Після закінчення всі раділи, святкували, що побили тих, які сумували. Складали про битви гарні веселі, сумні і тужливі пісні, з душею їх співали повсюди, раділи, забуваючи, що Радянський Союз переміг не вмінням, а кількістю загиблих солдат у співвідношенні до Німеччини 1:14.

І ніхто ще не задумався над тим, щоб змінити поведінку людства, так саме людства так як народ однієї країни чи декількох нічого не змінять. Правда, зразу ж після небаченої війни створили Організацію Об'єднаних Націй (ООН), але це організація, яка має військо, щоб бити тих, хто хоче битися, тобто це та ж бійка. Пізніше сильні держави били слабших і ніхто не звертається до ООН — організація безсила, вона як стара людина, яка бачить, розуміє, але не може. Тому без кардинальної зміни поведінки людини, сім'ї, колективу, нації, держави і в цілому людства бійки будуть продовжуватися через накопичення негативної енергії людини, яка посилює її агресію.

Агресивність людини — єдина причина війн, бунтів, заворушень і революцій, які постійно супроводжують людську цивілізацію. Агресивність людини формується невід'ємними її рисами, названими у Святому письмі: зсередини, із людського серця виходять лихі думки, розпуста, крадіж, душолюбства, перелюби, здирства, лукавства, підступ, безстидства, зазидующе око, богозневага, гордощі, безум¹⁸, скрізь заздрощі. В кожній людині, що передається в людську масу, час від часу накопичується негативна енергія, яка об'єктивно потребує виходу на поверхню, виверження мов вулкан, а тому бійка, війна — це потреба людства, якої неможливо уникнути. Після виходу негативної енергії на поверхню людина на деякий час заспокоюється, стає добрішою, а через деякий час негативна енергія знову кличе до бійки.

Щоб змінити становище на краще треба уважно придивитись до живої природи. В живій природі існує цікава практика, коли мурашина королева народжує тих особин, які потребуються для популяції на даний час: воїнів, мельників, обслугу,

¹⁷ Коран. Сура 3, 100 (104).

¹⁸ Біблія. Мр. 7(21-22).

робітників. Природа створює умови, при яких популяції тварин розмножуються так як вимагається об'єктивно. Так і людське суспільство має створити умови: духовна велич і гідність; впевненість у завтрашній день; робота і житло; догляд за дітьми та можливість одержання роботи. Людська цивілізація ще до цього не готова ні духовно, ні матеріально, але це прийде, якщо не настане інше. Адже комерціалізація дітонародження на противагу створенню сприятливих умов життєдіяльності для людини, які сприяють природному процесу продовженню людської цивілізації призведе до того, що багатії будуть замовляти народжувати робітників для власної промисловості, держава — воїнів для ведення війни і так далі.

Серед тваринного світу немає таких негативних рис які має людина, наприклад заздрість. Це також вимагає від людини подивитись на тваринний світ. Якось у розмові з кмітливим чоловіком у літах вдалося виявити деякі негативні сторони поведінки людини про які здебільшого ухиляються говорити. Заздрісники, вони наносять шкоди людству неймовірно більше, ніж всі вороги разом взяті, — відповів старий, — і у нього похмурніло обличчя. — Навіть Біблія радить скривати свої наміри від заздрісників, — якось неохоче відповів старий, — труд кожного і усі успішні вчинки викликають заздрість одного до іншого, попереджає святе письмо. — Я прожив життя і бачив, що не вороги, а оточуючі оповиті туманом заздрісників, коли зустрічається нещастя, то знайдеш там своєчасно заздрісника і він, мов би, бажаючи тобі допомоги, підставляє ногу, щоб я впав. Заздрісник, схожий на людину лукаву, яка ходить тихо і зігнуто, а в середині в неї бурлить гаряча лава, готова щомиті вийти на поверхню.

Плине час, змінюються покоління людства, але зовсім невідомо куди рухається людина — до добра чи до зла. Це питання з питань. Щоб обрати дорогу до добра людина має змінити свої бажання і найперше урівноважити свої безмежні потреби відповідно до обмежених можливостей природи, має бути рівновага.